

ภาพลักษณ์ในเชิงลบของผู้หญิงในสำนวนสุภาษิตสเปน

Bad Images of Women in Spanish Proverbs

อาทิตย์ จิตรโท¹

บทคัดย่อ

สำนวนสุภาษิตถือเป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้ลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคม เนื่องจากการเกิดขึ้นของแต่ละสำนวนล้วนมีที่มาจากการใช้ภาษาในการสื่อสาร ในวิถีชีวิตจริงของผู้คนในทุกๆ สังคมโดยมีการใช้สืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นหนึ่งในมรดกทางภาษา “ผู้หญิง” เป็นเพศที่ถูกกล่าวถึงในสำนวนสุภาษิตสเปนเป็นจำนวนมากมีหลายสำนวนที่สะท้อนถึงภาพลักษณ์ในเชิงลบของผู้หญิงในสังคมของประเทศสเปน ความมุ่งหมายของบทความนี้คือการนำเสนอภาพลักษณ์ในเชิงลบของผู้หญิงในสังคมของประเทศสเปนผ่านสำนวนสุภาษิตสเปนซึ่งสามารถช่วยให้เข้าใจลักษณะแนวคิดทางสังคมและวัฒนธรรม

คำสำคัญ: สำนวนสุภาษิต ภาษาสเปน ภาพลักษณ์ของผู้หญิง

Abstract

Proverbs can be regarded as one of the indicators of social and cultural characteristics of each society. Every proverb has been created by language using in everyday-life human communication. Finally, proverbs have been nominated as one of linguistic heritages. “Women” are frequently referred to in Spanish proverbs. In Spain, there are a lot of proverbs, which reflect bad images of women. The objective of this article is to present bad images of women through Spanish proverbs in Spanish society, which could explain the social and cultural thoughts.

Keywords: Proverbs, Spanish, Images of women

---

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาสเปน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

“สำนวน” คือคำหรือกลุ่มคำที่มีการนำมาใช้ในความหมายที่แตกต่างจากความหมายดั้งเดิมของคำหรือกลุ่มคำนั้นๆ โดยทั่วไปจะให้ความหมายโดยมีนัยหรือเชิงการเปรียบเทียบซึ่งทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของสำนวนที่นำมาใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน ตัวอย่างเช่น “ควาย” มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556: 243) หมายถึงสัตว์เคี้ยวเอื้องชนิดหนึ่ง ฯลฯ ซึ่งมีความหมายแตกต่างจากสำนวน “ควาย” ที่นำมาใช้ในการบรรยายคนที่มีลักษณะ เป็นคนโง่ คนเซ่อ หรือคนตัวใหญ่แต่ไม่ฉลาด เป็นต้น

“สุภาษิต” ความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556: 1245) หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้วมีความหมายเป็นคติสอนใจ เช่น รักยาวให้บัน รักสั้นให้ต่อ น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ. (ส.; ป. สุภาสิต ว่า ถ้อยคำที่กล่าวดีแล้ว)

“สำนวนสุภาษิต” ถือเป็นมรดกทางภาษาที่ผ่านการกลั่นกรองและถูกนำมาใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสามารถสะท้อนให้เห็นสภาพทางสังคมวัฒนธรรมและความเชื่อของคนในสังคมมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาได้มีการนำสำนวนสุภาษิตมาใช้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้ประสบการณ์รวมถึงการนำไปใช้ เพื่อแสดงถึงความรู้สึกนึกคิด เวลาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสำนวนในภาษา สำนวนบางสำนวนได้มีการสูญหายไปเพราะไม่ได้มีการนำมาใช้เนื่องจากขาดความทันสมัยหรือไม่เข้ากับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ส่วนสำนวนที่ยังคงอยู่และมีการนำมาใช้จากอดีตจนถึงปัจจุบันถือได้ว่าเป็นเครื่องบ่งชี้เกี่ยวกับแนวคิดและความเป็นตัวตนของคนในสังคมได้ สอดคล้องกับที่ สุนันทา โสรัจจ์ (2546: 43) ได้กล่าวไว้ว่า

“สำนวนสุภาษิตมีอยู่ในภาษาของทุกชนชาติบรรพบุรุษและนักปราชญ์ของแต่ละชาติแต่ละภาษาต่างได้กลั่นกรองความรู้ความคิดและประสบการณ์อันหลากหลายจากสภาพความเป็นไปในสังคมของตนยุคหนึ่งๆ ขึ้นมาเป็นสำนวนสุภาษิต เพื่อใช้บอกเล่าเรื่องราวในอดีตและอบรมสั่งสอนลูกหลาน ถ้อยคำสำนวนเก่าๆ ที่มีมาแต่โบราณจึงเป็นคำกล่าวที่ล้วนคมคายกะทัดรัดน่าฟัง ทั้งหมด

ความหมายลึกซึ้งกึ่งใจ การศึกษาสำนวนภาษาจึงมีคุณค่ามากมายทั้งในด้านสุนทรียะทางภาษาและข้อคิดอุทาหรณ์ตลอดจนเข้าใจวิธีการดำเนินชีวิต อุปนิสัยใจคอของคนแต่ละชนชาติที่ต่างวัฒนธรรม ประเพณี สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี”

แนวคิดดังกล่าวข้างต้น ถือได้ว่า มีความสอดคล้องกับความเชื่อเกี่ยวกับสำนวนสุภาษิตในสังคมของประเทศสเปนโดยสามารถพิจารณาได้จากสำนวนสุภาษิตสเปนหลายๆ สำนวนที่สามารถอธิบายแนวคิดและความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นจริงหรือความแม่นยำของสำนวนสุภาษิตที่ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เช่น สำนวนที่ได้จากวรรณกรรมเอกของ Cervantes Saavedra M. เรื่อง *El ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha* (1605-1615: 1, cap. 21) ที่ว่า *No hay refrán que no sea verdadero* (ไม่มีสำนวนใดที่ไม่เป็นความจริง) สำนวน *Cien refranes, cien verdades* (RodríguezMarín 1926: 53) (ร้อยสำนวนสุภาษิตคือความจริงร้อยสิ่งอย่าง) และสำนวน *Los refranes no engañan a nadie* (RodríguezMarín 1926: 184) (สำนวนสุภาษิตไม่ลวงหลอกใคร) เป็นต้น

สำนวนสุภาษิตในภาษาสเปนถือได้ว่าเป็นการศึกษาอีกแขนงหนึ่งซึ่งเรียกว่า *paremiología*² โดยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับสำนวนในรูปแบบที่มีลักษณะเป็นรูปประโยค อาจเป็นข้อความสั้นๆ ก็ได้ แต่ต้องประกอบไปด้วยส่วนประธานและกริยา โดยสำนวนเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายในเชิงการสั่งสอนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการไตร่ตรองทางปัญญาและการปฏิบัติตามหลักศีลธรรม สำนวนสุภาษิตในภาษาสเปนสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามลักษณะของแต่ละสำนวน เช่น *máxima*, *sentencia*, *adagio*, *pensamiento* และอื่นๆ แต่ที่คนทั่วไปนิยมเรียกและเป็นที่รู้จักคือ *proverbio* และ *refrán*

สเปนถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีลักษณะของการเป็นสังคมที่มีการกีดกันทางเพศสูง³ และสามารถอธิบายได้ว่าเป็นสังคมแบบ *machismo* หมายถึง

² มาจากภาษากรีก *paroimia* (สุภาษิต) และ *logia* (ศาสตร์) หมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับสุภาษิต (*Estudio de refranes*) Clave. *Diccionario de uso del español actual*.

³ J.A. Aunión (2006, November 28). *La violencia machista cuesta 2.400 millones de euros al año en España*. Retrieved from http://elpais.com/diario/2006/11/28/sociedad/1164668406_850215.html

การมีแนวคิดที่ถือว่าเพศชายมีอำนาจหรือเป็นใหญ่เหนือเพศหญิง⁴ ความเหลื่อมล้ำทางเพศที่บ่งบอกถึงแนวคิดนี้มีปรากฏในหลายๆ ด้านหนึ่งในนั้นรวมถึงมิติทางด้านภาษาด้วย เช่น หลักไวยากรณ์ของภาษาสเปนที่เกี่ยวกับคำนามและคำคุณศัพท์เป็นที่เข้าใจว่าคำนามและคำคุณศัพท์ในภาษาสเปนโดยทั่วไปจะมีการระบุเพศและพจน์อยู่ในตัวเอง ยกตัวอย่างกรณีต่อไปนี้

เด็กผู้ชาย หนึ่งคน	เด็กผู้ชาย กลุ่มหนึ่ง	เด็กผู้หญิง หนึ่งคน	เด็กผู้หญิง กลุ่มหนึ่ง	เด็กผู้ชายและเด็ก ผู้หญิงกลุ่มหนึ่ง
Un niño	Unos niños	Una niña	Unas niñas	Unos niños

จากการเปรียบเทียบหลักไวยากรณ์เกี่ยวกับระบบเพศและพจน์ของคำนามดังตัวอย่างข้างต้นสามารถสังเกตได้ว่า เมื่อใดที่คำนามอยู่ในรูปแบบพหูพจน์และมีทั้งสองเพศให้ยึดถือเอาเกณฑ์เพศชายพหูพจน์มาใช้ หากพิจารณาในมิติด้านภาษาที่นอกเหนือจากประเด็นด้านหลักไวยากรณ์แล้ว สามารถเห็นได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับการถือว่าเพศชายเป็นใหญ่เหนือเพศหญิงได้ถูกถ่ายทอดเข้าไปในสำนวนสุภาษิตในภาษาสเปนอีกด้วย

ภาพลักษณ์ผู้หญิงในสังคมของประเทศสเปน

ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสังคมของประเทศสเปน คือภาพที่ถูกนำเสนอโดยการให้ความเชื่อและแนวคิดที่มีต่อผู้หญิงในสังคมของประเทศสเปน จากลักษณะทางสังคมที่มีแนวคิดที่ผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิงสามารถอนุมานได้ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ไม่สามารถทัดเทียมผู้ชายและต้องอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของผู้ชายมาโดยตลอด มีหน้าที่หลักในการดูแลบ้านมีสำนวนสุภาษิตภาษาสเปนจำนวนมากที่เชื่อมโยงผู้หญิงกับบ้านหรือที่พักอาศัยไว้ด้วยกันจนบางครั้งทำให้เกิดมุมมองต่อผู้หญิงในแบบ“แม่บ้าน” ยกตัวอย่างสำนวนดังต่อไปนี้

⁴ Machismo: Actitud de prepotencia de los varones respecto de las mujeres. (Real Academia Española, 2001, 22° ed.).

สำนวนสุภาษิตสเปน	ความหมาย
A hilar y coser gana su vida la mujer.	เย็บปักถักร้อยคือการหาเลี้ยงชีพของผู้หญิง
Casa sin mujer y barca sin timón, lo mismo son.	บ้านที่ขาดภรรยาไม่ต่างไปจากเรือที่ขาดหางเสือ
A la mujer muy casera, el marido bien la quiera.	ผู้หญิงที่รักบ้านมักเป็นที่รักของสามี
El hombre, en la plaza, y la mujer, en la casa.	ผู้ชายทำงานนอกบ้าน ส่วนผู้หญิงต้องดูแลบ้าน
La mujer debe gobernar la casa, y el marido la caja.	ภรรยาต้องบริหารงานบ้าน ส่วนสามีบริหารการเงิน

สำนวนสุภาษิตสเปนข้างต้นสะท้อนให้เห็นแนวคิดที่สังคมมีต่อผู้หญิงว่าเป็นเพศที่ต้องอยู่กับบ้าน งานหลักๆ สำหรับผู้หญิงคือการเย็บปักถักร้อยการดูแลบ้านรวมถึงต้องพยายามทำตัวให้เป็นแม่ศรีเรือนดูแลสามีที่ทำงานนอกบ้านซึ่งต้องรับผิดชอบเรื่องหลักๆ ภายในครอบครัว ภาพลักษณ์ทางสังคมในลักษณะนี้สามารถบ่งชี้ถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันผู้หญิงจะเริ่มมีบทบาทหน้าที่ในสังคมมากขึ้น เนื่องจากสามารถทำงานนอกบ้านได้เหมือนกับผู้ชายจนทำให้ภาพลักษณ์การอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนของผู้หญิงเริ่มเลือนหายไปเรื่อยๆ แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มคนในเพศนี้ยังคงต้องประสบปัญหาในการทำงานหรือการประกอบอาชีพอยู่เสมอ

Victor Martin (2011) ได้อ้างผลการศึกษาของ randstad บริษัทด้านการบริการจัดหานุคลากรที่ใหญ่เป็นอันดับสองของโลก พบว่าร้อยละ 80 ของผู้ตอบแบบสอบถามชาวสเปนที่ทำงานแล้วจำนวน 900 คนมีความคิดเห็นว่าคุณผู้หญิงยังคงเผชิญกับปัญหาในการประกอบอาชีพ ที่เกิดจากภาพลักษณ์หรือมุมมองที่มีต่อผู้หญิง เช่น การมีสภาวะการเป็นมารดาหรือการตั้งครรภ์ของผู้หญิงมีหลายบริษัทถือว่าเรื่องนี้เป็นปัจจัยด้านลบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

มีกรณีศึกษาที่น่าสนใจในเรื่องการเมืองการปกครองโดยพิจารณาจากคำกล่าวของ Roberto Novoa Santos ที่อ้างโดย Juliá Santos (2009: 242-243) ที่ได้กล่าวในการอภิปรายโต้แย้งเรื่องการให้สิทธิผู้หญิงในการลงสมัครรับเลือกตั้งตั้งข้อความดังต่อไปนี้

“ทำไมเราต้องให้ตำแหน่งและสิทธิทางการเมืองแก่ผู้หญิงให้เหมือนกับผู้ชายหรือเพียงเพราะความสุขที่เท่ากันเช่นนั้นหรือพวกเขาเป็นสิ่งที่ชีวิตที่มีความสามารถเหมือนกันหรือ... ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับอารมณีนั่นคือผู้หญิงตัวแทนทั้งหมดของอารมณืเป็นทุกอย่างของความอ่อนไหวในทางกลับกันผู้หญิงไม่มีความสามารถในการไตร่ตรองไม่มีจิตวิญญาณในการวิจารณ์ไม่มีความรอบคอบ... ฉันมั่นใจและมันก็เป็นไปได้ว่าวันนี้ผู้หญิงสเปนไม่ว่าจะเป็นชาวนาหรือชาวเมืองก็ตาม ต่างก็อยู่ภายใต้ความกดดันเรื่องหลักธรรมนิยมปฏิบัติทางศาสนา... และฉันขอถามว่า อะไรคือทิศทางของการเมืองประเทศเรา ถ้าในอนาคตอันใกล้นี้ เราได้ให้สิทธิการลงเลือกตั้งแก่ผู้หญิง มั่นใจได้เลยว่ามันเป็นการเปลี่ยนทิศทางซึ่งเป็นการกระโดดถอยหลัง⁵”

สำนวนสุภาษิตภาษาสเปนที่เกี่ยวกับผู้หญิงในภาพลักษณ์แห่งความชั่วร้ายหรือสิ่งไม่ดี

สังคมประเทศสเปนถือเป็นหนึ่งในสังคมที่มีการใช้สำนวนสุภาษิตในภาษาอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนวนที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง จากผลการศึกษาของ Calero Fernández (1999) พบว่ามีสำนวนสุภาษิตทั้งสิ้นจำนวน 10,884 สำนวนที่มีการกล่าวอ้างถึงผู้หญิง“ผู้หญิง” ในสำนวนสุภาษิตสเปนได้ถูกนำเสนอในภาพลักษณ์ที่หลากหลายและแตกต่างกันโดยมีทั้งด้านดีและด้านที่ไม่ดี มีสำนวนสุภาษิตจำนวนมากที่มีการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้หญิงเสมือนเป็นตัวแทนแห่งความไม่ดี ความน่ากลัว ความอันตรายและความชั่วร้าย ซึ่งร้ายจนกระทั่งสามารถนำไปเปรียบเทียบกับปีศาจหรือบางครั้งก็เลวร้ายกว่าปีศาจ เพราะผู้หญิงถูกมองว่าไม่เล่ห์เหลี่ยมไหวพริบที่เหนือกว่าปีศาจ (Fernández

⁵ ¿Por qué hemos de conceder a la mujer los mismos títulos y los mismos derechos políticos que al hombre? ¿Son por ventura ecuación? ¿Son acaso organismos iguales? ¿Son organismos igualmente capacitados? (...) La mujer es toda es toda pasión, toda figura de emoción, es todo sensibilidad; no es, en cambio, reflexión, no es espíritu crítico, no es ponderación. (...) Es posible o seguro que hoy la mujer española, lo mismo la mujer campesina que la mujer urbana, está bajo la presión de las Instituciones religiosas; (...) Y yo pregunto: ¿Cuál sería el destino de la República si en un futuro próximo, muy próximo, hubiésemos de conceder el voto a las mujeres? Seguramente una reversión, un salto atrás.

Poncela2002: 49) จำนวนสุภาษิตต่อไปนี้เป็นตัวอย่างจำนวนที่กล่าวอ้างถึงผู้หญิงในภาพลักษณ์ของการเป็นตัวแทนความน่ากลัวและสิ่งที่ไม่ดี

จำนวนสุภาษิตสเปน	ความหมาย
1. Lo que el diablo no puede, lógranlo las mujeres.	สิ่งที่ปีศาจทำไม่ได้ ผู้หญิงสามารถทำได้
2. Tres grandes males has de temer: el fuego, el mar y la mujer.	สิ่งที่น่ากลัวสามสิ่งที่คุณควรต้องกลัวคือ ไฟ ทะเลและผู้หญิง
3. La mujer es buena por ventura y mala de natura.	ผู้หญิงนั้นเลวโดยธรรมชาติจะได้ต้องอาศัยโชคช่วย
4. Mujer buena, la que está bajo tierra.	หญิงที่ดี คือหญิงที่ถูกฝังอยู่ใต้ดิน
5. Sin tachaninguna, no hay mujer ni mula.	ปราศจากซึ่งข้อเสียไม่ใช่ทั้งผู้หญิงไม่ใช่ทั้งล่อ

จากการพิจารณาความหมายของจำนวนที่หนึ่งและจำนวนที่สองพบว่า ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในจำนวนเหล่านี้บ่งบอกว่าผู้หญิงมีความร้ายกาจ ความน่ากลัว โดยเฉพาะจำนวนที่หนึ่งที่น่าภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของผู้หญิงไปเปรียบเทียบกับปีศาจโดยการกล่าวว่า “ผู้หญิงมีความสามารถทำในสิ่งที่ปีศาจไม่สามารถทำได้” ในจำนวนสุภาษิตภาษาสเปนมักเปรียบเทียบผู้หญิงกับปีศาจในเรื่องที่ไม่ดี เช่นจำนวน En lo que el diablo no sabe hacer, pide consejo a la mujer (Emanuel Strauss 1998: 591) (ในสิ่งที่ปีศาจทำไม่เป็นก็จะขอคำแนะนำจากผู้หญิง) และจำนวน Donde hay mujeres, hay diablo también (Fernández Poncela2002: 49) (ที่ไหนมีผู้หญิงที่นั่นก็มีปีศาจด้วย) เป็นต้น จำนวนที่สองแสดงให้เห็นถึงความน่ากลัวของผู้หญิงว่าเป็นหนึ่งในสามสิ่งที่คุณควรกลัวโดยการนำไฟและทะเลมาเปรียบเทียบ จำนวนที่สามถึงจำนวนที่ห้าแสดงให้เห็นแนวคิดที่มีต่อผู้หญิงว่าเป็นเพศที่ไม่ดีหรือมีข้อเสียมาตั้งแต่แรก โดยจำนวนสี่สื่อความหมายว่าผู้หญิงที่ดีไม่มีเหลืออยู่บนโลกแล้ว นั่นหมายความว่าได้ตายไปหมดแล้วและถูกฝังอยู่ใต้ดิน และจำนวนสุดท้ายเป็นจำนวนที่นำผู้หญิงมาเปรียบเปรียบกับล่อที่ถือว่าเป็นสัตว์ที่ดื้อรั้นและมีข้อเสียหรือข้อตำหนิ

สำนวนสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงกับความไม่เท่าเทียมในสังคมเมื่อเทียบกับผู้ชาย

ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชายเป็นสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนในสำนวนสุภาษิตสเปน มีหลายสำนวนที่มีการแสดงความหมายในเชิงที่ว่า การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ผู้ชายทำถือเป็นเรื่องปกติ แต่จะเป็นภาพลักษณ์ในด้านลบทันทีหากเป็นการกระทำของผู้หญิง

สำนวนสุภาษิตสเปน	ความหมาย
1. La soledad del hombre es una aventura, pero la de la mujer es una maldición.	การอยู่โดดเดี่ยว (ไม่ได้แต่งงาน) ของผู้ชายเป็นเรื่องผจญภัยแต่สำหรับผู้หญิงมันคือคำสาป
2. La primera mujer, escoba, la segunda, señora.	เมียคนที่หนึ่งได้จับไม้กวาด เมียคนที่สองเป็นคุณหญิง
3. Tú eres mi catedral, las otras mis capillitas.	คุณคือมหาวิหารของผมส่วนหญิงคนอื่นๆ เป็นแคโบสถ์เล็กๆ
4. No te cases con mujer que te gane en el saber	อย่าแต่งงานกับผู้หญิงที่เก่งกว่าในด้านความรู้
5. Gallina que al gallo espanta, córtale la garganta.	แม่ไก่(ผู้หญิง)ที่ทำให้ไก่ตัวผู้(ผู้ชาย)ตกใจให้เอาไปตัดคอ

สำนวนที่หนึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายโดยมีมุมมองว่า ผู้หญิงโสดถือเป็นผู้หญิงที่ไม่ดีหรือเป็นผู้หญิงที่มีตำหนิ แต่มุมมองสำหรับผู้ชายคือภาพลักษณ์ของหนุ่มเจ้าสำราญรักการผจญภัยและไม่ชอบการผูกมัด สำนวนที่สองเป็นแนวคิดที่อ้างว่า ผู้ชายส่วนใหญ่จะรักภรรยา น้อยมากกว่าภรรยาหลวงซึ่งเป็นสำนวนที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมในเรื่องค่านิยม ที่ผู้ชายสามารถมีผู้หญิงอื่นได้นอกจากภรรยาของตนเอง สำนวนที่สามเป็นสำนวนที่มีลักษณะเป็นการถอดคำพูดของผู้ชายออกมาโดยเปรียบเทียบภรรยาของตนเสมือนมหาวิหาร และเปรียบเทียบผู้หญิงอื่นที่ตัวเองมีความสัมพันธ์ด้วยเสมือนโบสถ์เล็กๆ สำนวนที่สี่แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมในด้านการศึกษา

หรือความรู้ ในสังคมสเปนเป็นสังคมที่ไม่นิยมให้ผู้หญิงมีความรู้หรือมีความเฉลียวฉลาดกว่าผู้ชาย และสำนวนสุดท้ายเป็นการกล่าวถึงผู้หญิงที่มีความสามารถมาก โดยมีความเชื่อว่า ผู้หญิงที่เก่งจนทำให้ผู้ชายกลัวควรจะต้องถูกกำจัดออกไป ในสำนวนนี้เปรียบเปรยผู้หญิงเสมือนแม่ไก่และสะท้อนถึงความพยายามในการปิดกั้นเพื่อไม่ให้ผู้หญิงที่มีความสามารถได้มีโอกาสแสดงความสามารถถือว่าเป็นความคิดที่สะท้อนความกลัวของผู้ชาย ที่กลัวว่า ผู้หญิงจะมีอำนาจมากกว่าตนเอง

สำนวนสุภาษิตเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและการกดขี่ทางเพศ

จากลักษณะทางสังคมที่มีแนวคิดและความเชื่อว่าผู้ชายมีอำนาจและเป็นใหญ่กว่าผู้หญิงจึงส่งผลให้มีสำนวนสุภาษิตสเปนหลายสำนวนที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับกระทำความรุนแรงจากผู้ชายต่อผู้หญิง รวมถึงสำนวนที่บ่งบอกถึงการกดขี่ทางเพศโดยเปรียบเทียบผู้หญิงเสมือนสิ่งระบายความต้องการทางเพศดังสำนวนดังต่อไปนี้

สำนวนสุภาษิตสเปน	ความหมาย
1. La mujer y el asno se enderezan a palos.	ผู้หญิงกับลาต้องบังคับให้อยู่ในร่องในรอยด้วยแล้ว
2. A la mujer y a la burra, cada día una zurra.	สำหรับผู้หญิงและลาต้องตีทุกวัน
3. La nuez y la mujer, a golpes se han de vencer.	กับมันฮ้อและผู้หญิงต้องทุบตีเพื่อที่จะ(เอาชนะ)ได้มา
4. Una mujer es como un puro, hay que encenderla a menudo.	ผู้หญิงก็เหมือนบุหรี่ต้องจุดไฟให้เสมอ
5. Para tener gustos y placeres montar en buenos caballos y enamorar bonitas mujeres.	การที่จะมีความสุขความสำคัญต้องขี่ม้าที่ดี และได้หญิงสวยๆ มาครอบครอง

สำนวนที่หนึ่งถึงสำนวนที่สามแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงที่มีต่อผู้หญิง ซึ่งเชื่อว่าการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง ถือเป็น การสั่งสอนหรือทำให้ปฏิบัติตนตามครรลองครองธรรมรวมถึงการกระทำเพื่อให้อยู่

ภายใต้อำนาจของผู้ชาย สองสำนวนแรกใช้ลามารเปรียบเปรยกับผู้หญิงเพราะ ลามารเป็นสัตว์ที่ดุซึ่งสมควรต้องตีบ้างเพื่อจะได้เชื่อฟัง สำนวนที่สามเป็นการเปรียบ เปรยผู้หญิงกับมันฮือ เนื่องจากมันชนิดนี้มีเปลือกแข็งจำเป็นต้องทุบแรงๆ เพื่อที่จะกินเนื้อที่อยู่ข้างในเปลือก เปรียบเสมือนกับการที่จะเอาชนะผู้หญิงในบางครั้ง ต้องใช้กำลังหรือใช้ความรุนแรงเพื่อที่จะได้มาครอบครอง สำนวนที่สี่และสำนวน ที่ห้าแสดงให้เห็นถึงการกดขี่หรือการข่มเหงทางเพศต่อผู้หญิงโดยมีแนวคิดที่ว่า ผู้หญิงเปรียบเสมือนเครื่องสนองกิเลสตัณหาของผู้ชายซึ่งสำนวนที่สี่เปรียบเปรย ให้ผู้หญิงเสมือนนุหรี่ที่ต้องมีการจุดไฟเพื่อสูบเสมอ สำนวนสุดท้ายเปรียบเปรย ผู้หญิงกับม้าโดยเป็นการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแสวงหาความสุขสำราญ ของผู้ชายในสมัยอดีต โดยมีความเชื่อที่ว่า การที่ผู้ชายจะมีความสุขได้ต้องมีม้าดี มาขี่และมีหญิงงามมาครอบครอง

สำนวนสุภาษิตในแง่ลบที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงด้านการปฏิบัติตนใน มุมมองเรื่องการรักรักรวมสองตัว

การปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมสำหรับผู้หญิงในสังคมของประเทศ สเปนเป็นเรื่องสำคัญมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการดูแลตนเองให้เป็นหญิง บริสุทธิ์หรือการรักรักรวมสองตัวถือเป็นสิ่งที่จะต้องประพฤติปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้จึง ส่งผลให้มีสำนวนสุภาษิตที่กล่าวถึงผู้หญิงในแง่ลบเพื่อตักเตือนสั่งสอนรวมถึง การตำหนิผู้หญิงที่มีการปฏิบัติตนไม่เหมาะสมกับการเป็นกุลสตรีที่ต้องรักรวมสอง ตัวตลอดเวลา

สำนวนสุภาษิตสเปน	ความหมาย
1. Mujer que al andar culea, bien sé yo lo que desea.	หญิงที่เดินสายกันฉันรู้ว่าเธอคนนั้น ต้องการอะไร
2. Mujer asomada a la ventana, o es puta o está enamorada.	หญิงที่ชะโงกหน้าออกหน้าต่าง ถ้าไม่ใช่โสเภณีก็กำลังตกอยู่ในความรัก
3. Mujer que ve la luna llena, no es buena.	หญิงที่เห็นดวงจันทร์(อยู่นอกบ้านตอนกลางคืน)ไม่ใช่หญิงที่ดี
4. A la gallina y a la mujer, le sobran nidos donde poner.	แม่ไก่และผู้หญิงนั้นมั่งรัง(ที่)เหลือเพื่อที่จะวางไข่(นอกใจ)
5. Jueves, buen día para las mujeres.	วันพฤหัสบดีคือวันดีของพวกผู้หญิง

สำนวนที่หนึ่งถึงสำนวนที่สามมีจุดประสงค์เพื่อการว่ากล่าวตักเตือน โดยมีนัยเป็นการบอกถึงสิ่งที่ไม่ควรพึงกระทำสำหรับผู้หญิง สำนวนที่หนึ่งกล่าวถึงลักษณะการเดินของผู้หญิงที่เรียกร่องความสนใจจากผู้ชายจนเกินงามโดยมีความเชื่อสำหรับผู้หญิงที่มีการเดินในลักษณะนี้ว่ามีแนวโน้มที่เป็นไปได้ว่ามีความต้องการร่วมหลับนอนกับผู้ชาย สำนวนที่สองเป็นสำนวนที่สั่งสอนให้ผู้หญิงปฏิบัติตนให้เหมาะสม โดยเป็นการตักเตือนว่าไม่ควรชะโงกหน้าออกนอกหน้าต่างเพื่อมองดูผู้ชายผ่านไปมา หญิงใดกระทำการดังกล่าวจะถูกเปรียบเปรยว่าเป็นหญิงโสเภณีหรือถูกมองว่ากำลังมีความรักกับผู้ชายอยู่ สำนวนที่สามเป็นสำนวนที่ตักเตือนไม่ให้ผู้หญิงออกนอกบ้านตอนกลางคืนเนื่องจากผู้หญิงสมควรต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลากลางคืน สำนวนที่สี่และสำนวนที่ห้า สะท้อนให้เห็นภาพลักษณะด้านที่ไม่ดีของผู้หญิงที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับการเป็นกุลสตรี ในสำนวนที่สี่มีการเปรียบเปรยผู้หญิงกับแม่ไก่โดยมีความเชื่อที่ไม่ควรไว้วางใจผู้หญิงมากเกินไปเพราะสามารถนอกใจสามีของตนได้ทุกที่เหมือนกับแม่ไก่ที่สามารถวางไข่ได้ทุกที่เช่นเดียวกันสำนวนสุดท้ายอ้างถึงเหตุการณ์ในอดีตที่ทุกๆ วันพฤหัสบดีจะเป็นวันที่มีการเปิดตลาดขายสินค้าในหลายๆ เมือง ถือเป็นโอกาสสำหรับผู้หญิงในการออกจากบ้านเพื่อพบปะกับผู้คนสำนวนนี้มองว่าผู้หญิงรอคอยที่จะให้ถึงวันพฤหัสบดีเพื่อจะสามารถออกไปพบเจอผู้ชายหรือสร้างความสัมพันธ์กับผู้ชาย

สำนวนสุภาษิตในแง่ลบที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงด้านการพูด

ผู้หญิงกับการพูดเป็นสิ่งที่คู่กัน ในมุมมองของสังคมสเปนที่มีต่อผู้หญิงโดยทั่วไปจะสะท้อนถึงผู้หญิงที่มีลักษณะนิสัยที่ชอบพูดมาก พูดไม่หยุด จนมีสำนวนสุภาษิตที่เปรียบเทียบลักษณะของผู้ชายและผู้หญิงสเปนว่า *Un hombre una palabra; una mujer, un diccionario* (Mitkova. A. 2007: 92) (ผู้ชายเปรียบเสมือนคำหนึ่งคำ ผู้หญิงเปรียบเสมือนพจนานุกรมหนึ่งเล่ม) จากเหตุผลดังกล่าวจึงมีสำนวนสุภาษิตที่ใช้ในการสอนผู้หญิงเกี่ยวกับการพูดไว้ว่า *La doncella, la boca muda, los ojos bajos y lista la aguja* (Mitkova. A. 2007: 92) (หญิงสาวบริสุทธิ์ที่ดี ปากต้องเงียบ ตาต้องมองต่ำและฉลาดเรื่องเย็บปักถักร้อย) และอีกหนึ่งสำนวนที่นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายในการสอนผู้หญิงในการพูด

ยังสอดคล้องกับลักษณะแนวคิดที่เชื่อว่าผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงเข้าไปในสำนวนด้วย คือ La mujer que no ha de ser loca, anden las manos, calle la boca (Mitkova. A. 2007: 92)(ผู้หญิงที่ไม่จำเป็นต้องเดินด้วยมือส่วนปากก็ต้องเงียบ) การเดินด้วยมือในสำนวนนี้คือการคลานเข้าเข้าหาผู้ชายเสมือนการยกผู้ชายให้เป็นนายส่วนผู้หญิงคือคนรับใช้ภาพลักษณ์เชิงลบของผู้หญิงในด้านการพูดตามความเชื่อของสังคมสเปนสามารถอธิบายให้เห็นชัดเจนโดยการพิจารณาสำนวนต่อไปนี้

สำนวนสุภาษิตสเปน	ความหมาย
1. Mujer, niño y loco no guardan el secreto de otro.	ผู้หญิง เด็ก และคนบ้าเก็บความลับคนอื่นไม่เป็น
2. Secretodicho a mujer, secreto deja de ser.	ความลับที่บอกกับผู้หญิงจะเลิกเป็นความลับอีกต่อไป
3. Mujer que no mienta. ¿Quién la encuentra?	ผู้หญิงที่ไม่โกหก มีใครหาเจอบ้าง
4. La mujer y la mentira nacieron el mismo día.	ผู้หญิงและการโกหกเกิดในวันเดียวกัน
5. A la mujer, ni muerta la has de creer.	กับผู้หญิงแล้วห้ามเชื่อโดยเด็ดขาดแม้จะเป็นผู้หญิงที่ตายไปแล้วก็ตาม

ตามความหมายของสำนวนที่หนึ่งและสำนวนที่สองเชื่อว่าผู้หญิงไม่สามารถเก็บความลับของคนอื่นได้เนื่องจากเหตุผลทางความเชื่อที่มีต่อผู้หญิงในสังคมสเปนว่ามีภาพลักษณ์ที่มีลักษณะเป็นคนพูดมากและพูดไม่หยุดในที่สุดก็แพร่พรายความลับของคู่สนทนาของตนเองให้คนอื่นรับรู้ สำนวนที่สามถึงสำนวนที่ห้าแสดงให้เห็นมุมมองในการเป็นคนพูดโกหกปลิ้นปล้อนของผู้หญิงโดยสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงโกหกเป็นโดยธรรมชาติ

สำนวนสุภาษิตในแง่ลบอื่นๆ เกี่ยวกับผู้หญิง

ลักษณะของภาพลักษณ์ที่ไม่ดี	สำนวนสุภาษิตสเปน	ความหมาย
ผู้หญิงกับสุราหรืออบายมุข	1. A la mujer que fuma y bebe el diablo se la lleve.	ผู้หญิงที่สูบบุหรี่และดื่มสุราขอให้ปีศาจพาตัวไป
ผู้หญิงกับการดูแลรักษาตัวเอง	2. A la mujer, búscala delgada y limpia, que gorda y sucia ella se volverá.	การเลือกผู้หญิงมาเป็นผู้ครองใจให้หาคนที่ผอมเพรียวและสะอาดเท่านั้นเพราะผู้หญิงจะกลับมาอ้วนและสกปรกอยู่ดี
ผู้หญิงกับเงิน	3. El hueso amarra al perro y el dinero a la mujer.	สิ่งที่มัดหมาไว้ไม่ให้หลุดคือกระดูก สิ่งที่มัดหญิงไว้ไม่ให้ไปไหนคือเงิน
ผู้หญิงกับการศึกษา	4. Mujeres y libros, siempre mal avenidos.	ผู้หญิงกับหนังสือเป็นสิ่งที่เข้ากันไม่ได้เสมอ
ผู้หญิงกับการทำงาน	5. La mujer en el hogar, sin salir ni a trabajar.	ผู้หญิงอยู่ที่บ้าน ทั้งไม่ออกไปข้างนอกและไม่ทำการทำงาน

สำนวนที่หนึ่งแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของคนสเปนในอดีตว่าการสูบบุหรี่หรือดื่มเหล้าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้หญิงดังนั้นผู้หญิงที่สูบบุหรี่หรือดื่มเหล้าจึงถูกสังคมมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดีและมีการเปรียบเปรยการลงโทษต่อผู้หญิงเหล่านี้โดยให้ปีศาจพาตัวไปสำนวนที่สองนำมาใช้เพื่อการพูดเสียดสีผู้หญิงโดยแสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของผู้หญิงก่อนแต่งงานและหลังแต่งงานโดยทั่วไปผู้หญิงจะเลิกดูแลตนเองจนอ้วนและสกปรก สำนวนที่สามแสดงให้เห็นความเชื่อในสังคมสเปนว่าผู้หญิงเห็นเงินเป็นสิ่งที่มีค่ามากและเปรียบเปรยกับสุนัขที่ไม่ยอมไปไหนถ้ามีกระดูก สำนวนที่สี่สื่อความหมายว่าผู้หญิงในสังคมสเปนไม่ชอบการศึกษาและเรียนรู้ สำนวนที่ห้าคือแนวคิดที่มีต่อผู้หญิงในเรื่องการทำงาน

โดยคิดว่าผู้ชายต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินเลี้ยงดูครอบครัวส่วนผู้หญิงต้องอยู่กับบ้านจึงถูกมองว่าไม่มีส่วนช่วยในเรื่องการงานใดๆ ถึงแม้ว่าจะมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลกิจการต่างๆ ภายในบ้าน

บทสรุป

ภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่ถูกสะท้อนออกมาในรูปแบบของสำนวนสุภาษิตสเปนเปรียบเสมือนเป็นสิ่งบ่งชี้ความเชื่อของสังคมที่มีต่อกลุ่มคนเพศนี้ เป็นที่ประจักษ์ว่ามีสำนวนสุภาษิตจำนวนมากที่มีการกล่าวถึงผู้หญิงในด้านที่ไม่ดีหรือในเชิงลบจนสามารถสรุปได้ว่าประเทศสเปนเป็นสังคมที่มีความเชื่อที่ว่าผู้ชายเป็นใหญ่หรือมีอำนาจกว่าผู้หญิงนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกนัยหนึ่งก็สามารถบอกได้ว่าในสังคมของประเทศสเปนมีการมองผู้หญิงในภาพลักษณ์เชิงลบหรือไม่ดีจากสำนวนสุภาษิตต่างๆ ที่สะท้อนภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของผู้หญิงทำให้สามารถอนุมานภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่ดีตามแนวคิดของสังคมประเทศสเปนได้ว่า ต้องเป็นผู้หญิงที่อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน เชื้อฟังและอยู่ในอิวาทของผู้ชายหรือสามี พูดน้อย ไม่โกหกปลิ้นปล้อนไม่ทำตัวเก่งเกินผู้ชายที่ถือว่าเป็นผู้นำของครอบครัว ไม่ยุ่งเกี่ยวกับบอบายมุข รักและซื่อสัตย์ต่อสามีหรือรักนวลสงวนตัว ขยันขันแข็ง ประหยัดอดออม และต้องรู้จักรักและเอาใจใส่ตนเอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.**

2554. เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 4 ธันวาคม 2554.

กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์จำกัด.

สุนันทา ไสร์จักษ์. (2546). **วิถีไทยในสำนวนภาษา. ๘๔ ปี ศาสตราจารย์
คุณหญิงกุหลาบ**

ภาษาต่างประเทศ

- Calero Fernández, M. A. (1999). *Sexismo lingüístico. Análisis y propuestas ante la discriminación sexual en el lenguaje*. Madrid: Narcea.
- Cervantes Saavedra, M. (1605-1615): *El ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha*. Edic. F. Rodríguez Marín, 1947-48. Madrid, 10 vols.
- Diccionario de uso del español actual*. (2002). CLAVE, SM: Madrid, 1997.
- Emanuel Strauss (1998). *Concise Dictionary of European Proverbs* (Abbreviated ed.). Routledge.
- J.A. Aunión (2006, November 28). *La violencia machista cuesta 2.400 millones de euros al año en España*. Retrieved October 18, 2014, from http://elpais.com/diario/2006/11/28/sociedad/1164668406_850215.html
- Juana G. Campos/Ana Barella (2000). *Diccionario de refranes*. Espasa-Calpe. Madrid.
- Juliá, Santos (2009). *La Constitución de 1931*. Madrid: lustel. pp. 242–243.
- FernándezPoncela, M. A. (2002). *Estereotipos y roles de género en el refranero popular: charlatanas, mentirosas, malvadas y peligrosas*. Barcelona: Antjopos Editorial.
- Mitkova, A. (2007). *Estereotipos del habla femenina en refranero español*. *Paremia* 16, 89-97.
- Real Academia Española. (2001). *Diccionario de la lengua española* (22nd ed.). Madrid, Spain.
- Regino Etxabe Díaz (2012). *Diccionario de refranes comentado*. Madrid: Ediciones de la Torre

Rodríguez Marín, F. (1926): *Más de 21000 refranes castellanos no contenidos en la copiosa colección del maestro Gonzalo Correas allégolos de la tradición oral y de sus lecturas durante más de medio siglo (1871-1926)*. Madrid: Tip. de la «Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos».

Víctor Martín (2011, May 9). *Miles de mujeres siguen discriminadas por ser madres*. Qué. Retrieved October 30, 2014, from http://www.que.es/ultimas-noticias/espana/201105061208-miles-mujeres-siguen-discriminadas-madres-cont.html?anker_1